

Senioren 2000

Bouwstenen voor de 21e eeuw

Ontwerp Verkiezingsprogramma

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

14 januari 1998

Senioren 2000

Bouwstenen voor de 21e eeuw

Ontwerp Verkiezingsprogramma

14 januari 1998

1 VERKIEZINGSPROGRAMMA SENIOREN 2000

3 ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

5 Senioren 2000 is een politieke partij in opbouw; een partij die zich nauw verwant weet
6 met de emancipatiebeweging voor ouderen en daar deel van uitmaakt. Senioren 2000
7 komt op voor het persoonlijk en maatschappelijk welzijn van **alle** mensen. Senioren
8 2000 vindt dat jong en oud samen verantwoordelijk zijn voor de samenleving, en dat
9 ouder worden en ouder zijn een voorrecht is.

11 De **emancipatie** van de senioren is door henzelf op de maatschappelijke en politieke agenda
12 geplaatst. De afgelopen decennia is de situatie van de senioren in de samenleving radicaal
13 van karakter veranderd. Enerzijds is door de economische omstandigheden de leeftijd waarop
14 men 'oud' wordt genoemd aanzienlijk verlaagd, naar 55 jaar en nog jonger, waardoor
15 senioren vaak ten onrechte een etiket van passiviteit krijgen opgeplakt. Anderzijds zorgt de
16 ontwikkeling van de medische technologie ervoor dat steeds meer mensen tot op hoge leeftijd
17 actief en vitaal zijn. Het doorgaande proces van individualisering zorgt er voor dat men een
18 levensstijl aanneemt die gebaseerd is op zelfredzaamheid. Dit alles leidt tot een snel
19 groeiende bevolkingsgroep van actieve, zelfstandige en mondige senioren.

21 In de twintigste eeuw, die bijna achter ons ligt, is het politieke handelen beheerst geweest
22 door de tegenstelling tussen werknemers- en werkgeversbelangen. Deze belangenstrijd werd
23 vooral gekenmerkt door het stellen van eisen. In de huidige Nederlandse overleg-economie is
24 deze klassieke 'links-rechts'-tegenstelling langzamerhand achterhaald.

26 De individuele burgers hebben de afgelopen decennia, mede onder invloed van ontzuiling,
27 welvaartsontwikkeling en de toegang tot een pluriform en wereldwijd media-aanbod, **meer en**
28 **meer de verantwoordelijkheid voor het eigen bestaan op zich genomen. De overheid zal**
29 **zich in de toekomst vooral bezig houden met het scheppen van randvoorwaarden,**
30 **waarbinnen individuele burgers, groepen van burgers, maatschappelijke instellingen en**
31 **bedrijfsleven vorm kunnen geven aan hun eigen verantwoordelijkheden. 'Civil society'**
32 **en pressiegroepen zullen daarbij een steeds belangrijker rol spelen.**

34 Senioren 2000 is van mening dat in de komende jaren en in de eerste helft van de
35 eenentwintigste eeuw, wanneer de vergrijzing haar hoogtepunt bereikt, de politieke prioriteit
36 ligt in het verbeteren van de kwaliteit van het bestaan. **Dit kan niet zonder solidariteit**
37 **tussen de generaties en tussen de hogere en lagere inkomensgroepen. Solidariteit is nodig**
38 **om de AOW als basispensioen te garanderen en te kunnen voorzien in een pakket**
39 **collectieve voorzieningen dat bruikbaar is voor de samenleving.**

40 Senioren 2000 kiest voor een samenleving waarin de mens en de zorg voor elkaar centraal
41 staan!

43 Zorg is een groot goed in het menselijk bestaan en een vitale en onmisbare activiteit van het
44 sociale leven. Zorg is ook het politieke uitgangspunt voor de inrichting van een duurzame
45 samenleving. Het is de taak van de huidige generaties om aan volgende generaties een
46 bruikbare wereld door te geven. Vanuit deze visie wil Senioren 2000 ruimtelijke en sociale
47 toekomst-scenario's uitwerken.

48 Senioren 2000 wil dat ouderen volop kunnen deelnemen aan de samenleving in al haar
49 facetten. Hiertoe is het nodig dat belemmeringen, die deze maatschappelijke participatie
50 blokkeren, worden weggenomen. Om die reden verzet Senioren 2000 zich tegen
51 leeftijdsdiscriminatie.

52
53 Binnen de Nederlandse overleg-economie moeten ouderen kunnen deelnemen aan die
54 overlegorganen die beslissingen nemen over zaken die senioren aangaan, zoals de
55 oudedagsvoorzieningen.

56
57 Tot op heden ontbreken de ouderen als partner in de overlegorganen van werkgevers- en
58 werknemersorganisaties. Senioren 2000 bepleit een wettelijke regeling om de senioren als
59 derde sociale partner te erkennen.

60
61 De diverse overheden moeten een beleid voeren dat vrije keuzemogelijkheden insluit. Op de
62 terreinen gezondheidszorg, ouderenzorg, wonen, mobiliteit, arbeid en inkomen moet
63 keuzevrijheid bestaan. In het treffen van algemene voorzieningen wordt vooraf gezien of deze
64 voorzieningen bruikbaar, bereikbaar en toegankelijk zijn voor senioren. Om die reden bepleit
65 Senioren 2000 de invoering van een Ouderen-Effect-Rapportage.

66
67 In de Tweede Kamer maakt de fractie van Senioren 2000 zich sterk voor de belangen van de
68 senioren. Hierbij zet zij zich **niet** af tegen de belangen van andere generaties.

69
70 Onder senioren leeft het besef dat **oud en jong samen verantwoordelijk zijn voor de**
71 **samenleving!** Senioren 2000 komt op voor het persoonlijk en maatschappelijk welzijn van
72 senioren en jongeren, mensen met een handicap en diegenen die moeten rondkomen van een
73 sociaal minimum. **Kortom: voor allen die zorg behoeven.**

74
75 **SENIOREN 2000 STAAT VOOR HET VERBETEREN VAN DE KWALITEIT VAN**
76 **ONZE SAMENLEVING!**

77 KERNPUNTEN VAN BELEID

78
79

80 DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN 81 ALGEMEEN BELEID

82
83
84
85

Er moet een structureel overheidsbeleid komen om de ouder wordende 'baby-boomers' van de jaren veertig en vijftig op te vangen.

86 **Toelichting.**

87 In de afgelopen 25 jaar nam het aantal inwoners van 55 jaar en ouder met bijna 40% toe tot
88 ruim 3,5 miljoen. Voor de komende 25 jaar wordt een toename met 60% verwacht. Deze
89 versnelling in de groei van de oudere bevolking houdt verband met de 'Baby Boom', de
90 geboortegolf van de jaren veertig en vijftig. De versnelde groei van het aantal senioren zal op
91 betrekkelijk korte termijn merkbaar zijn op de arbeidsmarkt: vraag en aanbod zijn dan niet
92 langer in evenwicht. Na 2010 zal dit merkbaar worden bij de financiële
93 oudedagsvoorzieningen. Tevens zal deze groei leiden tot schaarste aan seniorenwoningen. Op
94 de grote nieuwbouw-locaties worden momenteel vooral eengezinswoningen gebouwd. Een
95 inhaalslag, bedoeld om meer seniorenwoningen te bouwen, betekent een extra aanslag op de
96 schaarse ruimte.

97
98 De dubbele vergrijzing (vergrijzing van hoogbejaarden boven de 75 jaar) zal zich de
99 komende 25 jaar minder sterk voordoen dan de afgelopen tijd. Ook in absolute zin zal het
100 aantal hoogbejaarden minder snel toenemen dan voorheen het geval was. Het beroep dat
101 hoogbejaarden doen op voorzieningen, zoals op het gebied van zorg en wonen, zal daardoor
102 niet afnemen.

103
104

105 OPENBAAR BESTUUR

106

107 **Iedere bestuurslaag dient doelmatig, slagvaardig, competent en democratisch te**
108 **functioneren. Het open debat in de politiek moet worden hersteld. Het doen en**
109 **laten van de overheden moet worden gecontroleerd op rechtmatigheid en**
110 **doelmatigheid.**

111 **Senioren 2000 bepleit een departementale herindeling: Senioren 2000 wil een**
112 **coördinerend minister voor seniorenbeleid.**

113 **Senioren 2000 bepleit een masterplan Bestuurlijke (her-)indeling van Nederland.**

114

115 **Toelichting**

116 De kwaliteit van de democratie moet worden verbeterd. Daarvoor is nodig dat het primaat
117 van de politiek wordt hersteld.

118

119 Het openbaar bestuur op gemeentelijk, provinciaal en rijksniveau moet worden beperkt tot de
120 hoofdlijnen. Overproductie van beleid moet worden voorkomen. De controle op het
121 functioneren van het openbaar bestuur wordt ernstig belemmerd, onder andere als gevolg van
122 de overvloedige stroom informatie in de vorm van rapporten, nota's en dergelijke. Het
123 efficiënt besturen komt hierdoor in het gedrang. De papierstroom moet daarom aanzienlijk
124 worden teruggedrongen.

125

126 De dienstverlening en de voorlichting aan de samenleving moeten klantvriendelijker zijn.
127 Senioren 2000 bepleit de invoering van één-loket-functies.
128
129 Het benoemen van gedeputeerden en wethouders moet gebeuren door en vanuit de gekozen
130 leden van respectievelijk Provinciale Staten en Gemeenteraden. De instelling van een
131 Rekenkamer voor provincies en gemeenten is een vereiste.
132
133 De verdeling van overheidstaken over de verschillende ministeries is het historisch gegroeide
134 resultaat van politiek opportunisme en belangenstrijd.
135
136 In de eenentwintigste eeuw ligt het belang van senioren in de eerste plaats bij een goed
137 ouderenbeleid. Senioren 2000 vindt dat er een coördinerend minister voor Seniorenzaken
138 moet komen. Deze minister is verantwoordelijk voor het lange-termijnbeleid voor senioren
139 en voor de afstemming en bewaking van de beleidsuitvoering.
140
141 Het aantal ministeries kan worden verminderd. Dat is niet alleen kostenbesparend maar ook
142 efficiënter. Te vaak is voorgekomen dat voorstellen van het ene ministerie niet strookten met
143 de ideeën van een ander ministerie. Frappante voorbeelden zijn de besluitvorming over
144 Schiphol, de Hogesnelheidslijn (HSL) en de Betuwelijn.
145
146 Bij de uitdunning van het pakket voor de gezondheidszorg en de opeenstapeling van de eigen
147 bijdragen is ook nauwelijks gekeken naar de inkomensgevolgen voor de laagst betaalden en
148 de armoedeval voor hen die net boven het minimum zitten.
149
150 Senioren 2000 denkt dat kan worden volstaan met een aantal kernministeries:
151 volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, milieu, verkeer en waterstaat, landbouw,
152 natuurbeheer en visserij kunnen onder één ministerie vallen. Volksgezondheid, welzijn en
153 sociale zaken kunnen eveneens in één ministerie worden samengebracht. Daarnaast kan nog
154 gedacht worden aan buitenlandse zaken, ontwikkelingssamenwerking en defensie onder één
155 ministerie. Een samenvoeging van binnenlandse zaken en justitie ligt voor de hand, vooral als
156 men ernaar streeft om de politie onder de bevoegdheid van één ministerie te brengen.
157
158 Senioren 2000 is van mening dat de komende kabinetsperiode moet worden benut om een
159 plan te maken dat Nederland in één keer herindeelt. Daarbij dient rekening te worden
160 gehouden met stedelijke en landelijke gebieden, infrastructuur en historische en
161 landschappelijke waarden.
162
163 Bestaande provinciegrenzen zijn daarbij niet langer onaantastbaar en inwoneraantallen niet
164 maatgevend. Dit houdt tevens in dat alle huidige plannen met betrekking tot herindeling en
165 stadsprovincies van tafel moeten. Behalve ruimtelijke en sociale toekomstscenario's dient er
166 ook een bestuurlijk scenario 2030 te komen.

167 **OUDEREN-EFFECT-RAPPORTAGE**

168

169 **In het beleidsproces van de overheid (rijk, provincie en gemeente) moeten**
170 **Ouderen-Effect-Rapportages worden uitgebracht.**

171

172 **Toelichting**

173 Het overheidsbeleid moet worden afgestemd op een brede scala aan behoeften van ouderen.

174 Er moeten instrumenten worden ontwikkeld waarmee beleidsvoornemens van overheden te

175 toetsen zijn op de gevolgen voor ouderen. Beleid dat slecht uitwerkt voor ouderen moet

176 worden nagelaten.

177

178

179 **INVESTEREN IN ZORG**

180

181 **Senioren 2000 wil voorkomen dat een tweedeling in de gezondheidszorg ontstaat,**
182 **waarbij 'productieven' voorrang krijgen op postactieven en inactieven.**

183

184 **Senioren 2000 wil speciale zorg voor de volgende groepen in de samenleving:**

185 * **de bij hun geboorte lichamelijk en/of geestelijk gehandicapten en hun familie;**

186 * **de zwaar geestelijke gehandicapten met ernstige gedragstoornissen en hun**
187 **familie;**

188 * **bewoners en werkers in de verpleeg- en verzorgingstehuizen;**

189 * **de thuiszorg-cliënten;**

190 * **de mensen die buiten hun schuld in de Wao, WW, WAZ, Wajong of ABW**
191 **terecht zijn gekomen.**

192

193 **Senioren 2000 wil voor uitkeringsgerechtigden, die in de zorgsector willen gaan**
194 **werken, de mogelijkheid openen bij te verdienen met behoud van uitkering.**

195 **Geen marktwerking in de zorg.**

196 **Inperking van de macht van de zorgverzekeraars.**

197 **Ziektefondsen moeten weer regionaal gaan werken.**

198

199 **Toelichting**

200 Als gevolg van de groei van het aantal ouderen zal het beroep op de gezondheidszorg
201 toenemen. Een volumegroei van 3% per jaar is daardoor noodzakelijk. De huidige
202 wachtlijsten-problematiek in de gezondheidszorg heeft geleid tot de te vermijden discussie
203 over wie het eerst geholpen moet worden.

204

205 **Senioren moeten verzekerd zijn van voldoende zorg, in het bijzonder gezondheidszorg. Aan**
206 **ziektekostenverzekeraars moet een acceptatieplicht worden opgelegd.**

207

208 **Er dient een einde te worden gemaakt aan de opeenstapeling van eigen bijdragen in de**
209 **gezondheidszorg. Het mag niet zo zijn dat er een toestand ontstaat dat alleen degenen die**
210 **over voldoende financiële middelen beschikken nog toegang hebben tot de noodzakelijke**
211 **zorg. Er dient slechts een inkomensafhankelijke eigen bijdrage te worden ingevoerd,**
212 **gebonden aan een maximum. De lagere inkomensgroepen moeten worden ontzien.**

213

214 **Behalve voor medische behandelmogelijkheden moet er ook meer aandacht komen voor**
215 **verlichting van de gevolgen van ziekte voor het dagelijks leven van de patiënten en hun**

216 omgeving en voor opvang. Nieuwe geneesmiddelen waarvan de werking is aangetoond
217 dienen voor vergoeding in aanmerking te komen. De prijs hoort daarbij geen rol van
218 betekenis te spelen. Vanuit het oogpunt van ongevallenpreventie is aanpassing van de woning
219 en de woonomgeving noodzakelijk.

220
221 Senioren 2000 constateert dat er sprake is van een 'kantelproces' in onderdelen van de zorg.
222 Op dit moment is er vooral een schaarste aan middelen. Een jaarlijkse verhoging van het
223 zorgbudget maakt het mogelijk de 'fileproblemen' in de verschillende sectoren van de zorg
224 op te lossen.

225
226 Beroepen in de gezondheidszorg zijn vanwege de zwaarte en de relatief lage beloning van de
227 'werkers aan het bed' niet erg aantrekkelijk. Er moet een herwaardering van de verplegende
228 en verzorgende beroepen plaatsvinden. Om aan de toenemende vraag in de toekomst te
229 kunnen voldoen dient meer geld beschikbaar te komen voor opleidingen in de zorgsector,
230 inclusief de huisartsenopleiding.

231
232 Daarnaast is er aan de 'onderkant' van de zorg vraag naar geschikt, veelal lager opgeleid
233 personeel. Bijverdienen met behoud van uitkering kan naar twee kanten stimulerend werken:
234 enerzijds komt men daarmee (gedeeltelijk) tegemoet aan de vraag naar laag geschoold
235 personeel, anderzijds opent het de weg naar een betere herintreding voor (langdurig)
236 werkzoekenden.

237
238 Opleidingen in de zorgsector moeten aansluiten op de zorgbehoeften. Er moeten meer
239 hoogleraren geriatrie worden aangetrokken om huisartsen zodanig op te leiden, dat
240 verschijnselen van dementie in een vroeg stadium onderkend kunnen worden. Ook de
241 verpleegkundige opleidingen dienen in deze zin aangepast te worden. De zorgverlening moet
242 beter worden afgestemd op de behoefte aan zorg.

243
244 Er moet meer aandacht komen voor psycho-geriatrie patiënten. Onderzoek op dat terrein
245 moet worden gestimuleerd. De opnamecapaciteit in de geestelijke gezondheidszorg moet
246 worden vergroot.

247
248 De wens van veel ouderen zolang mogelijk zelfstandig te blijven wonen en de afnemende
249 capaciteit in de verzorgings- en verpleeghuizen leidt tot een exceptionele stijging van de
250 vraag naar thuiszorg. Noch de capaciteit, noch de deskundigheid, noch de financiële
251 middelen zijn daarop afgestemd. Senioren 2000 vindt dan ook dat er zo snel mogelijk een
252 enorme financiële impuls, afgestemd op de reële vraag, aan de thuiszorg moet worden
253 gegeven. Tegelijk moet aan de capaciteitsreductie van verzorgings- en verpleegthuizen een
254 halt worden toegeroepen.

255
256 De rol van mantelzorgers en vrijwilligers wordt steeds belangrijker, maar ook steeds
257 zwaarder. Uitbreiding van het persoonsgebonden budget, fiscale maatregelen en meer
258 professionele ondersteuning zullen leiden tot meer waardering voor het werk van
259 mantelzorgers en vrijwilligers.

260 **ONDERWIJS EN OPLEIDING**

261
262 **Scholing, inclusief her- en bijscholing, moet principieel voor iedereen bereikbaar**
263 **zijn en moet een permanent karakter hebben.**

264
265 **Toelichting**

266 Onderwijs en opvoeding moeten weer op menselijke maat worden gebracht.
267 In het (basis)onderwijs zijn geborgenheid en persoonlijke aandacht van groot belang. De
268 mega-scholen zijn nauwelijks in staat die te bieden. In het basisonderwijs mogen scholen niet
269 worden gedwongen tot fusies, ook al kan op bestuurlijk niveau fusie voordelen opleveren,
270 bijvoorbeeld door een gezamenlijk inkoopbeleid van leermiddelen.

271
272 Het wordt hoog tijd dat er meer aandacht komt voor immateriële zaken. Onderwijs moet in
273 de eerste plaats leiden tot het verbreden van de eigen horizon, om van daaruit een keuze te
274 maken. Scholen hebben ook een sociaal bindende functie, vooral in kleine kernen.

275
276 In het keuzeaanbod moet rekening worden gehouden met de toekomstige maatschappelijke
277 behoeften. Voor de komende decennia moet in het onderwijs aandacht zijn voor de gevolgen
278 van de vergrijzing. Het onderwijs moet worden afgestemd op de groeiende behoeften aan
279 zorg.

280
281 Senioren 2000 ondersteunt de leerweg Voorbereidend Middelbaar Beroeps-Onderwijs
282 (VMBO), waar de vooropleiding (VBO en Mavo) voor het Middelbaar Beroeps-Onderwijs
283 (MBO) beter is geregeld.

284
285 Degenen die een diploma van het VBO of de Mavo behalen moeten daar trots op kunnen
286 zijn. Leerlingen die niet in staat zijn deze opleidingen te volgen kunnen naar de Assistenten-
287 opleiding gaan en daarna doorstromen naar de Beroepsgeleidende Leerwegen (het vroegere
288 Leerlingstelsel) van de Regionale Opleidings-Centra (ROC).

289
290 Voor die leerlingen die niet sociaal redzaam zijn bepleit Senioren 2000 dat de maatschappij
291 ook voor hen perspectieven schept. Een vakgebonden opleiding, waarbij het
292 beroepsperspectief in beeld blijft, moet uitkomst bieden.

293
294 In sectoren van de dienstverlening, waaronder de zorg, zal de vraag naar laag opgeleiden
295 toenemen. Als gevolg van de hoge loonkosten is er sprake van een structurele
296 onderbezetting. Door her-invoering van het leerlingenstelsel (leerling-gezel-meester) kunnen
297 de loonkosten in de beginfase van een carrière lager zijn. Daar staat tegenover dat men een
298 vak leert.

299
300 De afgelopen decennia is het opleidingsniveau van ouderen aanzienlijk hoger geworden. De
301 na-oorlogse generaties, die geprofiteerd hebben van de groei van de onderwijsdeelname,
302 treden geleidelijk toe tot de rangen der senioren. In vergelijking met jongere volwassenen
303 zijn ouderen, en vooral oudere vrouwen, nog steeds laag opgeleid. Ook blijft de deelname
304 van werkende ouderen aan opleidingen nog steeds achter. Senioren 2000 is van mening dat
305 bijscholing en deskundigheidsbevordering van werkende ouderen noodzakelijk is om
306 vervroegde uittreding terug te dringen.

307
308 Het op peil houden van kennis en vaardigheden is van groot belang om onder meer een
309 leeftijdsbewust personeelsbeleid te kunnen voeren. Er moeten gerichte educatieve

310 programma's voor senioren komen, vooral op het gebied van informatietechnologie. Het
311 HOVO (Hoger Onderwijs Voor Ouderen) is hiervoor een goede gelegenheid.

312
313 Permanente educatie moet iedereen, maar vooral ouderen, in staat stellen om als volwaardig
314 werknemer te blijven functioneren. De overheid heeft daarbij een duidelijke voorbeeldfunctie.

315
316

317 **BESTRIJDING VAN LEEFTIJDSDISCRIMINATIE**

318

319 **Het verbod op leeftijdsdiscriminatie moet worden opgenomen in de grondwet.**

320 **Leeftijd mag geen rol spelen bij werving, selectie en ontslag.**

321 **Over de versterking van de positie van de oudere werknemer in het arbeidsproces**
322 **zal een omslag in het denken dienen plaats te vinden.**

323

324 **Toelichting**

325 Als gevolg van een dalend geboortecijfer zal in de komende decennia in toenemende mate
326 een beroep moeten worden gedaan op de oudere werknemer. Oudere werknemers hebben een
327 intrinsieke waarde voor het arbeidsproces. Door bijscholing en deskundigheidsbevordering
328 kan deze waarde in stand worden gehouden.

329

330 Er moeten onafhankelijke vertrouwenspersonen worden benoemd bij wie gevallen van
331 leeftijdsdiscriminatie kunnen worden gemeld. De overheid, als grootste werkgever, moet
332 hierbij een voorbeeldfunctie vervullen. In sociale jaarverslagen moeten overheidsinstellingen
333 en het particuliere bedrijfsleven zich verantwoorden voor de wijze waarop zij een **niet-**
334 **discriminatoire leeftijdsbeleid** voeren.

335

336 Senioren 2000 wijst demotie (het verlagen in rang en salaris) af.

337

338

339 **DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN EN RUIMTELIJKE SCENARIO'S**

340

341 **Senioren 2000 wil de kloof tussen woonbehoeften en woningvoorraad verkleinen.**

342

343 **Toelichting**

344 In de volkshuisvesting wordt nauwelijks rekening gehouden met de vergrijzing en het stijgend
345 aantal eenpersoons-huishoudens. Ongeveer 60% van de huishoudens bestaat uit één of twee
346 personen. Van de woningvoorraad bestaat 70% uit eengezinswoningen. Enerzijds wordt door
347 vergrijzing en verweduwing de behoefte aan seniorenwoningen groter, waardoor de kloof
348 tussen woonbehoeften en geschikte woningvoorraad alleen maar groter wordt. Anderzijds
349 worden, onder druk van de markt, vooral eengezinswoningen gebouwd. Het beslag op de
350 schaarse ruimte neemt hierdoor toe.

351 **TRENDBREUK IN HET RUIMTELIJK BESTEMMEN**

352
353 **Bij nieuwe woningprojecten moet primair rekening worden gehouden met de**
354 **woningbehoeften van komende generaties senioren.**

355 **Grote infrastructurele projecten dienen zoveel mogelijk te voldoen aan het**
356 **uitgangspunt van duurzaamheid.**

357
358 **Toelichting**

359 Er moet een trendbreuk komen in het ruimtelijk denken en bestemmen. De beschikbare
360 ruimte voor woningen, recreatie, infrastructuur en natuur wordt steeds kleiner. Het
361 marktdenken, onder meer van project-ontwikkelaars, speelt hierin een belangrijke rol. Het
362 uitgangspunt van duurzaamheid wordt slechts als randvoorwaarde gehanteerd. De huidige
363 filosofie van het bieden van huisvesting zal moeten worden veranderd in het bieden van
364 **passende woonvormen.**

365
366 Bij het ontwikkelen van nieuwe ruimtelijke plannen moet een Ouderen-Effect-Rapportage
367 verplicht worden gesteld.

368
369 Met betrekking tot Schiphol pleit Senioren 2000 voor een scenario dat de overlast van het
370 vliegverkeer in het stedelijk gebied vermindert en zo weinig mogelijk milieuschade
371 veroorzaakt. De mainport Schiphol dient primair een intercontinentale luchthaven te zijn.

372
373
374 **HUISVESTING**

375
376 **Senioren 2000 wil dat alle nieuwbouwwoningen standaard aangepast worden**
377 **gebouwd.**

378 **De huurlasten voor huishoudens met een minimuminkomen mogen niet meer dan**
379 **18% van het netto besteedbaar inkomen bedragen.**

380
381 **Toelichting**

382 Slechts een klein aantal ouderen en mensen met een handicap woont in een woning die
383 speciaal voor hen is gebouwd. De meesten wonen in een standaardwoning. Waren ouderen
384 vroeger oververtegenwoordigd in de oudste delen van de woningvoorraad, momenteel wonen
385 zij veelal in het vroeg-naoorlogse deel van die voorraad.

386
387 De meeste senioren wonen niet in een aangepaste woning, die voorzien is van het
388 **seniorenlabel**. Ouderen zijn honkvaster dan de jongeren. Naarmate men ouder wordt neemt
389 de behoefte om kleiner te wonen toe. Na het vijftigste levensjaar treedt de zogenoemde lege-
390 nestfase in. Op latere leeftijd vindt 'verweduwing' plaats. In de motieven om te verhuizen
391 spelen gezondheids- en mobiliteitsoverwegingen een grote rol.

392
393 Bij renovaties, groot onderhoud en zogenaamde opplus-programma's moet de bestaande
394 voorraad huurwoningen zoveel mogelijk worden aangepast.

395
396 Een groot deel van de bouwprogramma's op de Vinex-locaties (Vinex = Vierde Nota
397 Ruimtelijke Ordening Extra) zal niet binnen de oorspronkelijke termijnen worden
398 gerealiseerd. Deze programma's moeten worden aangepast om te voldoen aan de toekomstige

399 behoeften aan seniorenwoonvormen, zoals: urban villa's, tandemwoningen en
400 groepswoningen.

401
402 Zowel in de koop- als in de huursector worden woon-zorgarrangementen aangeboden. Als
403 men meer zorg heeft, kan men gebruik maken van een aantal extra voorzieningen zoals
404 woondiensten, welzijnsdiensten en zorgdiensten. De kosten daarvan mogen voor ouderen met
405 een laag inkomen geen beletsel zijn. De overheden moeten deze ontwikkelingen met kracht
406 stimuleren. Senioren 2000 vindt dat in de categorie huurwoningen de maximale
407 huursubsidiiegrens moet worden opgerekt. Een anticiperende markt vereist een sturende
408 overheid!

409
410

411 OPENBAAR VERVOER

412

413 **Omdat het openbaar vervoer een algemene nutsvoorziening is, heeft de**
414 **rijksoverheid de maatschappelijke plicht tot het instandhouden van een optimaal**
415 **openbaar vervoer in het gehele land. Marktwerking zal op een maatschappelijk**
416 **verantwoorde manier dienen plaats te vinden.**

417

418 Toelichting

419 Senioren 2000 heeft de vervoersbehoeften van de reiziger als uitgangspunt voor beleid.

420 * Marktwerking mag in algemene zin geen negatieve invloed hebben op de
421 vervoersbehoeften van de reiziger. Dit geldt vooral voor ouderen en gehandicapten.

422 * Service en een hoge frequentie zijn voorwaarden voor kwaliteit. Tevens moet het
423 vervoer betaalbaar en bereikbaar blijven.

424 * Het vervoer via spoorwegen, metro, tram, bus en taxi moet integraal als één pakket,
425 met goede onderlinge aansluitingen, worden aangeboden.

426 * Er moet één vervoersbiljet komen, ongeacht de reisbestemming en de wijze van
427 vervoer.

428 * Concentraties van winkelbedrijven, ziekenhuizen, zorgcentra en verzorgings- en
429 verpleegtehuizen moeten goed bereikbaar zijn. De infrastructuur van het openbaar
430 vervoer moet ondermeer daarop worden afgestemd.

431 * Haltes moeten voldoende bescherming bieden tegen weersomstandigheden.

432 * Daar waar vrije bus- en taxibanen noodzakelijk zijn, moeten deze worden aangelegd.

433 * De huidige kortingsregelingen voor scholieren en 65+-ers moeten gehandhaafd
434 blijven.

435

436 Senioren 2000 bepleit:

437 a een hoge rit-frequentie;

438 b rechtstreekse verbindingen;

439 c goede aansluitingen, bijvoorbeeld bij overstappen;

440 d aansluiting op de bebouwing;

441 e direct vervoer naar de centra van de steden;

442 f gebruik maken van de bestaande infrastructuur.

443

444 Op het ogenblik bestaat 68% van het reizigersvervoer uit woon-werkverkeer en woon-
445 schoolverkeer. **Deze reizigers zijn gebaat bij snelheid!** Als marktwerking slechts oog heeft
446 voor deze groep, zal dat ten koste gaan van ouderen en gehandicapten.

447

448 Al vele jaren spreken we in Nederland over de mobiliteitsproblemen. Vele overheidsnota's
449 hebben de oplossingsrichtingen beschreven: minder autogebruik en meer openbaar vervoer.
450 De realiteit is echter anders:

451 **ondanks maatregelen om het autogebruik te ontmoedigen, stijgen autobezit en**
452 **autogebruik en daalt het aandeel van het openbaar vervoer!**

453
454 Om hierin verbetering te brengen en de rol van het openbaar vervoer, vooral in de
455 stadsgewesten, te verbeteren, heeft de Tweede Kamer onlangs een uitspraak gedaan over de
456 aanleg van **Light Rail**. Light Rail is een vorm van openbaar vervoer waarin NS,
457 gemeentelijke vervoerbedrijven (metro, tram en bus) en streekvervoer een nieuwe vorm van
458 openbaar vervoer willen opzetten. Deze ontwikkeling is vooral van belang voor de Randstad.

459
460 Vanaf 1998 mag NS onrendabele spoorvoorzieningen afstoten of sluiten. NS heeft bij het
461 Ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W) 30 onrendabele treindiensten aangemeld,
462 vooral buiten de Randstad. Volgens de afspraken zal op deze lijnen tot medio 1998 worden
463 gereden. V&W kan aanvullende contracten sluiten om te voorkomen dat er een ontoereikend
464 voorzieningenniveau ontstaat.

465
466 In oktober 1996 heeft de minister van V&W de Tweede Kamer medegedeeld wat zij met
467 deze contractsector wil. Daartoe is een driedeling gemaakt:

- 468 1 Categorie A: treindiensten die **moeten** blijven en waarvoor de minister een contract
469 wil sluiten (veelal treindiensten in de Randstad).
470 2 Categorie B: treindiensten die **mogen** blijven maar wel met lagere kosten en hogere
471 opbrengsten (vooral in Oost- en Midden Nederland).
472 3 Categorie C: treindiensten die na 1998 **aanbesteed gaan worden** en waarbij de
473 financiële en bestuurlijke verantwoordelijkheid wordt overgedragen aan de decentrale
474 overheid.

475
476 Indien wordt overgegaan tot het aanbesteden van (regionale) openbaar vervoerslijnen moet de
477 toekomstige concessiehouder verplicht worden over het voorgenomen uitvoeringsplan een
478 zwaarwegend advies te vragen aan een consumentenplatform. Dit consumentenplatform moet
479 bestaan uit de verschillende reizigersgroepen: woon-werk-, woon-school- en sociaal-
480 recreatieve reizigers.

481
482
483 **FINANCIËN**

484
485 **Senioren 2000 is voorstander van een behoedzaam groeiscenario.**
486 **Senioren 2000 is voorstander van een sluitende begroting**
487 **Incidentele meevallers moeten worden gebruikt voor het verlagen van het**
488 **financieringstekort en voor het repareren van de koopkracht van de AOW.**

489
490 **Toelichting**
491 Senioren 2000 is van oordeel dat zorgvuldig moet worden omgesprongen met de beschikbare
492 middelen. Nederland doet het momenteel goed op de wereldmarkt. De structurele groei van
493 het arbeidsaanbod is hoger dan in de rest van Europa. Wel wordt een vertraging van de ze
494 groei voorzien.

495
496 Nederland heeft qua concurrentiepositie, winstgevendheid, investeringsquote en
497 overheidstekort een betere uitgangspositie dan de meeste andere Europese landen.

498 De vooruitzichten zijn weliswaar gunstig, maar door conjunctuurschommelingen is het zeer
499 wel mogelijk dat binnen enkele jaren de conjunctuurgolf daalt en de gunstige vooruitzichten
500 zich wijzigen. Een behoedzaam groeiscenario resulteert in een groei van het BPP van
501 gemiddeld 2% per jaar. Een dergelijk scenario sluit beter aan op de groei van het
502 arbeidsaanbod voor de komende jaren. Een dergelijke ontwikkeling past naar de mening van
503 Senioren 2000 ook beter in de Nederlandse overlegeconomie.

504

505

506 ECONOMISCHE EN MONETAIRE UNIE (EMU)

507

508 **De invoering van een Europees sociaal minimum mag niet in strijd zijn met het**
509 **Nederlandse stelsel van sociale zekerheid.**

510

511 **Toelichting**

512 Senioren 2000 maakt zich zorgen over het hoge tempo waarin de Europese samenwerking
513 gestalte krijgt. Een groot aantal landen moet de toetredingsnorm nog waar kunnen maken.

514

515 De Nederlandse regering moet zich verzetten tegen het hanteren van Europese normen die
516 ons sociale stelsel ongunstig beïnvloeden. Ons stelsel van oudedagsvoorzieningen mag geen
517 achterstand oplopen door toetreding tot de Europese Monetaire Unie.

518

519

520 ARBEID EN INKOMEN

521

522 **De participatie van oudere werknemers aan het arbeidsproces is mede uit**
523 **financieel-economisch oogpunt noodzakelijk.**

524

525 **Toelichting**

526 De geringe arbeidsdeelname van senioren zal in toenemende mate als een belangrijk
527 maatschappelijk probleem worden ervaren. Slechts een kwart van de bevolking tussen de 55
528 en 64 jaar heeft betaald werk. Twee op de vijf mannen en één op de acht vrouwen in deze
529 leeftijdscategorie verrichten nog betaald werk. Van de 60- tot 64-jarigen heeft zelfs niet meer
530 dan één op de zes mannen en één op de twintig vrouwen werk. Door de omvangrijke
531 uittreding van senioren uit het arbeidsproces leveren ouderen een geringere bijdrage aan de
532 financiering van de collectieve voorzieningen dan werkenden. Mede doordat de laatste jaren
533 ouderen gestimuleerd werden ruim voor hun 65e jaar de arbeidsmarkt te verlaten, heeft de
534 indruk postgevat dat ouderen geen 'productieve' bijdrage meer willen en kunnen leveren aan
535 de samenleving. Werkgevers investeren niet meer in oudere werknemers. Werklozen boven
536 de 45 jaar hebben nauwelijks een kans om nog aan het werk te komen.

537

538 Indien maatschappelijke ontwikkelingen het voor ouderen noodzakelijk maken langer aan het
539 arbeidsproces te blijven deelnemen, zullen politiek en werknemers- en
540 werkgeversorganisaties met spoed een daarop aangepast beleid moeten ontwikkelen. Reeds in
541 een zeer vroeg stadium zal er binnen de arbeidsorganisaties een **totaalpakket** van sociaal
542 beleid moeten worden ontwikkeld. De oudere werknemer van morgen zal anders spoedig de
543 gevolgen van een slecht beleid ondervinden: geen andere mogelijkheid blijft voor hem open
544 dan de WAO! Een leeftijdsbewust personeelsbeleid moet dit probleem tegengaan. Tevens
545 zullen door middel van flexibele pensionering, recht op deeltijdwerk en regelingen voor zorg-

546 en calamiteitenverlof, alsmede door invoering van loopbaanonderbrekingen werknemers
547 gedurende hun carrière gemotiveerd blijven om deel te nemen aan het arbeidsproces.
548
549 Extra aandacht moet worden besteed aan de positie van oudere vrouwen op de arbeidsmarkt.
550 Door herintreding te bevorderen kan worden voorkomen dat oudere vrouwen na hun
551 pensionering tot armoede veroordeeld worden.

552
553

554 RECHT OP ARBEID

555

556 **Senioren 2000 is voorstander van een sociaal recht op arbeid. Zij die kunnen**
557 **werken moeten ook in staat worden gesteld te werken.**

558

559 **Toelichting**

560 Met hen die geen werk kunnen vinden moet een herintredingscontract worden afgesloten.

561 Daarin wordt bepaald op welke wijze de toetreding tot de arbeidsmarkt plaats vindt.

562 Uitkeringsgerechtigden kunnen met behoud van hun uitkering werkzaamheden verrichten in
563 de maatschappelijke dienstverlening.

564

565 Het begrip arbeid moet een ruimere invulling krijgen dan alleen maar loonvormende
566 (betaalde) arbeid. Veel vrijwilligerswerk heeft een toegevoegde maatschappelijke waarde. Dit
567 werk ten behoeve van de samenleving en de medemens moet dan ook gewaardeerd worden.
568 Mogelijkheden zijn: collectieve verzekeringen van vrijwilligers, verruiming van de fiscaal
569 toegestane onkostenvergoedingen en verbetering van de mogelijkheid tot
570 deskundigheidsbevordering. Tevens kan worden gedacht aan het formeren van een
571 'vrijwilligers-pool', waarbij het mogelijk moet zijn zich collectief te verzekeren voor een
572 aanvullend pensioen.

573

574

575 RECHT OP EEN REDELIJK INKOMEN

576

577 **Senioren 2000 wil een beleid van inkomens- en koopkracht-garanties.**

578

579 **Toelichting**

580 Mensen die buiten hun schuld niet meer kunnen werken behoren door de samenleving op een
581 menswaardige manier onderhouden te worden. De post-actieven mogen niet worden
582 uitgesloten van de voordelen van de economische groei. Zij moeten een koopkracht-garantie
583 krijgen nadat er een koopkracht-reparatie heeft plaatsgevonden.

584

585 Het verschil tussen minimumloon en uitkering moet voldoende groot zijn: de prikkel voor
586 werkzoekenden om te blijven zoeken naar betaalde arbeid blijft daardoor aanwezig.

587

588 Voorkomen moet worden dat huishoudens met een inkomen net boven de
589 kwijtscheldingsgrenzen een armoedeval doormaken. Het is de plicht van de overheid om
590 armoede door middel van generiek beleid te bestrijden.

591

592 Bijna 80% van de ouderen-huishoudens heeft inkomsten uit een aanvullend pensioen.

593 Daarvan heeft 75% tevens inkomsten uit arbeid, uit winst, uit vermogen of uit de sociale

594 uitkeringen, ingebracht door jongere huisgenoten. De AOW blijft, met een aandeel van 45%,

595 de belangrijkste bron van inkomsten voor ouderen. Bij alleenstaanden is dat aandeel groter.
596 (57% bij alleenstaande vrouwen; zij hebben immers veelal geen pensioen opgebouwd.)

597
598 Het inkomen van ouderen is sinds begin jaren tachtig achtergebleven bij de ontwikkeling van
599 het modale loon. Ouderen hebben minder in de welvaart gedeeld en een
600 koopkrachtachterstand van ongeveer 20% opgelopen. Aan de andere kant zijn de huren en de
601 gemeentelijke belastingen explosief gestegen. Ongeveer tweederde van de ouderen heeft een
602 inkomen dat beneden het niveau van het modale inkomen ligt. Van hen is 84% alleenstaand.
603 Terwijl de inkomsten-ontwikkeling van ouderen achterblijft geven ouderen meer dan het
604 gemiddelde uit aan wonen en verzorging en minder aan ontwikkeling, ontspanning, verkeer
605 en kleding. De kosten voor wonen, zorg en gezondheidszorg zijn de afgelopen jaren fors
606 gestegen. Vooral ouderen met een inkomen dat lager is dan 150% van het sociale minimum,
607 maken een armoedeval door. Zij moeten schulden maken of interen op hun vermogen. Zij
608 moeten bijvoorbeeld de sterk gestegen woonlasten compenseren door minder geld uit te
609 geven aan voeding.

610
611 Ook de post ziektegebonden uitgaven kan bij chronisch zieken en mensen met een handicap
612 stijgen tot 20% van het inkomen. De eigen bijdragen in de gezondheidszorg zijn mede
613 oorzaak van de armoedeval van vele ouderen. Het is **onaanvaardbaar** dat mensen in hun
614 derde levensfase worden veroordeeld tot armoede. Senioren 2000 pleit voor een
615 inkomenspositie van senioren die participatie en integratie van ouderen in de samenleving
616 mogelijk maakt. Het sinds 1980 opgelopen koopkrachtverlies van de AOW moet worden
617 ingelopen.

618
619

620 LASTENDRUK

621

622 **Senioren 2000 pleit voor lastenverlichting voor de burgers.**

623

624 **Toelichting**

625 Veel Nederlanders hebben een spaarpot gevormd door de aankoop van een huis. Het eigen
626 huis is een vorm van oudedagsvoorziening. Veel mensen met een eigen huis en een klein
627 pensioen komen na hertaxatie van hun huis in het kader van de Wet Onroerende Zaken
628 (WOZ) in grote problemen. Zij worden hoger aangeslagen voor de vermogensbelasting, het
629 huurwaardeforfait in de inkomstenbelasting stijgen, de onroerendzaakbelasting (OZB) stijgt
630 evenals de heffingen van het Waterschap.

631

632 Senioren 2000 wil geen vermogensbelasting heffen op vermogens kleiner dan fl. 500.000,00.
633 De hypotheekrente van de eerste hypotheek blijft gehandhaafd als aftrekpost voor de
634 inkomstenbelasting.

635

636 Aan de ongebreidelde groei van de gemeentelijke belastingtarieven moet op korte termijn een
637 halt worden toegeroepen! De inningskosten moeten worden teruggedrongen.

638 **PENSIOENEN**

639
640 **De AOW als basis-pensioen moet worden hersteld.**
641 **De AOW moet inkomensonafhankelijk en welvaartsvast zijn.**
642

643 **Toelichting**

644 Senioren 2000 wil vasthouden aan de solidariteitsbeginselen van de AOW. De AOW moet
645 gekoppeld worden aan de loonontwikkeling. Grondslagverbreding, fiscale maatregelen en
646 meer werkgelegenheid moeten de AOW voor de toekomst zekerstellen. De financiering van
647 de zogenaamde AOW-pot moet een onderdeel van de begrotingsstructuur van de overheid
648 worden.

649
650 Pensioenopbouw moet verplicht worden gesteld. Voorkomen moet worden dat door
651 deeltijdwerken, flexwerken en uitkeringsperioden pensioenbreuken ontstaan.

652
653 De Algemene Nabestaanden Wet (ANW) moet worden gerepareerd.

654
655 Vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden moeten in de besturen van
656 pensioenfondsen worden opgenomen.

657
658
659 **ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

660
661 **Senioren 2000 wil een doelmatige besteding van de gelden die voor dit doel**
662 **worden vrijgemaakt.**
663

664 **Toelichting**

665 Het is uiterst moeilijk om 'op afstand' te beoordelen of er werkelijk effectief gebruik wordt
666 gemaakt van hulp die wordt aangeboden. Het parlement moet door middel van onderzoek
667 inzicht krijgen in de effecten van de huidige vorm van ontwikkelingssamenwerking. Aan de
668 hand van de conclusies van dit onderzoek moet het beleid worden aangepast, zodat wellicht
669 met minder geld meer effect kan worden gesorteerd.

670
671 Teneinde corruptie zoveel mogelijk tegen te gaan, moet er naar worden gestreefd het
672 ontwikkelingsgeld te besteden via zogenaamde NGO's (Non-Gouvernementele Organisaties).

673
674 Vraagtekens kunnen worden gezet bij de vanzelfsprekendheid waarmee Nederland, boven de
675 Europese norm, geld vrijmaakt voor ontwikkelingssamenwerking. De regering moet
676 bevorderen dat post-actieven hun deskundigheid kunnen inzetten in projecten voor
677 ontwikkelingssamenwerking. Hiertoe moeten, zo nodig, de regels van de uitkerende instanties
678 worden bijgesteld.

679 **INTEGRATIE VAN ALLOCHTONEN**

680

681 **Senioren 2000 is voorstander van volledige integratie.**

682

683 **Toelichting**

684 De sleutel tot integratie is de beheersing van de Nederlandse taal en het aanvaarden van de
685 uitgangspunten van de Nederlandse rechtsstaat. Allochtone ouderen van de eerste generatie
686 moeten recht hebben op bestaande voorzieningen in het kader van de ouderenzorg.

687

688 Extremistische organisaties, die conflicten uit het land van herkomst in Nederland uitvechten,
689 moeten worden verboden en ontbonden.

690

691

692 **VLUCHTELINGEN**

693

694 **Nederland moet een beperkt vluchtelingenbeleid voeren.**

695

696 **Toelichting**

697 Senioren 2000 is van mening, dat de asielprocedures sneller en humaner moeten verlopen.
698 Politieke vluchtelingen moeten in ieder geval worden toegelaten. Wel moeten zij aannemelijk
699 kunnen maken dat zij werkelijk diegenen zijn voor wie zij zich uitgeven. Van
700 vliegtuigmaatschappijen moet worden geëist dat men een fotokopie van het paspoort of het
701 vervoerbewijs bij aankomst in Nederland afgeeft aan de bevoegde instanties. Vluchtelingen
702 die hier terecht verblijven, moeten tijdens hun verblijf in staat worden gesteld een actieve
703 bijdrage te leveren aan de Nederlandse samenleving. Hun deskundigheden moeten worden
704 benut.

705

706 Voor economische vluchtelingen mag geen pardon bestaan!. In nauwe samenwerking met
707 Ontwikkelingssamenwerking moet voor deze categorie hulp worden gezocht in hun regio van
708 herkomst.

709

710 Het beleid moet erop gericht zijn te voorkomen dat vluchtelingen na de asielprocedures in het
711 illegale circuit terecht komen.

712

713

714 **MILIEU, NATUUR EN LANDBOUW**

715

716 **Op termijn moet worden overgeschakeld naar een duurzame land- en tuinbouw.**
717 **'Biologische' land- en tuinbouw moet sterk worden bevorderd.**

718

719 **Toelichting**

720 De aarde, haar ecosystemen en de welvaarts- en welzijnsbronnen moeten met respect worden
721 behandeld: zij zijn de erfenis voor de volgende generaties. Daarom is stimulering en
722 uitbreiding van biologische land- en tuinbouw van groot belang. Het realiseren van een
723 duurzame samenleving is niet alleen een taak voor een regelende, studerende en handhavende
724 overheid, maar ook een zaak van de burgers zelf.

725

726 In het tarievenbeleid kan het appèl op de burger tot uitdrukking komen. Het principe 'de
727 vervuiler betaalt' dient met kracht te worden doorgevoerd.

728 Afvalverwerking moet gescheiden plaatsvinden. Het tarief moet afhankelijk zijn van het
729 gewicht van het aangeboden afval.
730
731 Bij milieu- en energieheffingen moet een laag vastrecht en een hoog gebruikerstarief worden
732 geheven. Chronisch zieken en zij die via de bijstandswet een uitkering ontvangen worden
733 hierdoor echter gedupeerd. Zij moeten in de fiscale sfeer compensatie ontvangen.
734
735 Senioren 2000 is van oordeel dat de agrarische sector van groot economisch belang is voor
736 Nederland. Veel overheidssubsidies worden aangewend om de concurrentiepositie van
737 Nederland overeind te houden. Niet overproductie moet worden gesubsidieerd maar
738 duurzame bedrijfsvoering.

739
740

741 VREDE EN VEILIGHEID

742

743 **Senioren 2000 bepleit een voor zijn taak berekende, goed opgeleide en**
744 **gemotiveerde krijgsmacht.**

745 **Senioren 2000 bepleit extra aandacht voor de positie van veteranen.**

746

747 **Toelichting**

748 Het vredesbeleid veronderstelt voortdurende waakzaamheid. Met een verantwoord uitgeruste
749 krijgsmacht kunnen onder meer taken in internationaal verband worden vervuld.

750

751 Maatschappelijke erkenning van veteranen dient zich uit te strekken tot hen die als militair in
752 het voormalige Nederlands Oost-Indië hebben gediend.

753

754 Er dient voldoende opvang en ondersteuning te zijn voor militairen die in de uitoefening van
755 hun dienst fysieke, psychische, financiële of sociale schade hebben opgelopen.

756

757 De veteranenpas dient, behalve een erkenningsfunctie, ook een uitbreiding van de
758 daadwerkelijke voordelen aan de houder te bieden.

759

760 Procedures inzake (her)keuringen ten behoeve van invaliditeitspensioenen en voorzieningen
761 dienen drastisch te worden bekort en vereenvoudigd.

762

763

764 JUSTITIE

765

766 **De wetgeving moet handhaafbaar zijn. De wetten moeten gehandhaafd worden.**

767 **De veiligheid van de burger moet gewaarborgd worden.**

768 **Senioren 2000 wil een hervorming van het strafrecht**

769

770 **Toelichting**

771 De overheid moet duidelijk maken dat recht en gerechtigheid van fundamenteel belang zijn
772 voor onze samenleving. Hierbij moet voorop staan dat de rechtspraak voor **alle burgers**
773 **beschikbaar moet zijn!** Indien de gang naar de rechter, om financiële redenen, niet voor
774 iedere burger mogelijk is, ontbreekt een wezenlijk element aan onze rechtspraak. Het is aan
775 de overheid de maatregelen te nemen die een optimale rechtspraak voor alle burgers
776 waarborgen.

777 In het strafrecht overheerst de opvatting van de reclasseerbaarheid van de dader. Daarmee
778 doet men de samenleving en de slachtoffers van misdrijven tekort. Senioren 2000 is
779 voorstander van het opnemen van een minimumstrafmaat in het Wetboek van Strafrecht.

780
781 Politie en Openbaar Ministerie moeten kwalitatief en kwantitatief zo zijn toegerust dat de
782 burger weer vertrouwen gaat krijgen in 'Het Gezag'. Nodig is: meer inzet en creativiteit om
783 oorzaken van criminaliteit te achterhalen en preventief te werken.

784
785 Veel voorkomende criminaliteit moet hard aangepakt worden door middel van lik-op-stuk-
786 beleid. Behalve voor meer blauw op straat pleit Senioren 2000 vooral voor 'beter blauw':
787 beter opgeleide agenten, basis-voorzieningen voor de politie dicht bij de burger en 'kantoor
788 op straat'. De grote steden moeten de beschikking hebben over voldoende cellen. Bij
789 kinderrecht en jeugdstrafrecht moet meer rekening worden gehouden met de rol van de
790 ouders.

791
792 De verkeersveiligheid moet meer aandacht krijgen. Daders van verkeersdelicten, waarbij
793 slachtoffers overlijden of blijvend letsel oplopen, moeten strenger worden bestraft.

794 Slachtoffers of hun nabestaanden moeten hun materiële en immateriële schade kunnen
795 verhalen op de dader.

796
797 Veel verkeersovertreders hebben lak aan de wet. Dit geldt zowel voor het gemotoriseerde
798 verkeer (auto's, motoren en bromfietsen) als voor het fietsverkeer. Ook van langzame
799 verkeersdeelnemers, zoals fietsers, mag worden verwacht dat zij de verkeersregels in acht
800 nemen en de verkeersveiligheid niet in gevaar brengen.

801
802 Fraude en corruptie werken niet alleen normvervagend, maar ontwrichten ook de
803 samenleving. Het is ontoelaatbaar als de onderwereld binnendringt in de bovenwereld.
804 Bestrijding van deze vormen van 'witteboordencriminaliteit' binnen overheid en bedrijfsleven
805 heeft de hoogste prioriteit.

806
807 Senioren 2000 vindt dat er zo spoedig mogelijk een einde moet worden gemaakt aan het
808 toenemende en zinloze geweld in de samenleving. De daders dienen hard te worden
809 aangepakt. Voorkomen moet worden dat de onveiligheid op het platteland toeneemt nu de
810 politie-inzet buiten de steden te wensen overlaat.

811

812

813 EUTHANASIE

814

815 **Senioren 2000 wil een raamwetgeving waardoor euthanasie een wettelijke basis**
816 **krijgt.**

817

818 **Toelichting**

819 Uitgangspunt bij deze wetgeving is eerbied voor de schepping, en het zelfbeschikkingsrecht
820 en de vrijheid van het individu. Nimmer mag bij het naleven van deze wet **de verplichting**
821 **tot het uitvoeren van euthanasie bij de arts worden gelegd.**

822

823 Voorkomen moet worden dat het stervensproces gemedicaliseerd wordt. Finale toetsing van
824 de euthanasiepraktijk moet geschieden door de onafhankelijke rechter en niet door de
825 beroepsgroep.

826

827 **SENIOREN EN VEILIGHEID**

828

829 **Senioren 2000 is voorstander van een integrale benadering van veiligheid.**

830

831 **Toelichting**

832 Ouderen voelen zich vaker onveilig dan andere groepen in de samenleving. Een groot aantal
833 senioren heeft het uitgaansgedrag veranderd of beperkt, uit angst slachtoffer te worden van
834 een misdrijf. Veel ouderen doen 's avonds de deur niet open.

835

836 Veiligheid begint in huis en in de vertrouwde woonomgeving. Een aangepaste woning en een
837 woonomgeving die niet belemmerend werkt op de afnemende mobiliteit van de ouder
838 wordende mens doet het gevoel van veiligheid terugkeren.